

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre... 10 kor.
 Negyedévre... 4 c
 Helyben kassza kordva:
 Egész évre... 20 kor.
 Negyedévre... 5 c
 Vidékre postán átvéve:
 Egész évre... 24 kor.
 Negyedévre... 6 c

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és
 szombat napok kivételével.

Előfizetés és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 2.

Amennyiség kifizetés visszadátol
 vagy megőrzésre nem vállalunk.

Előfizetések és hirdetések a
 kiadóhivatalban intézendők.

Egyes szám ára 3 fillér.

NAGYVÁRAD, augusztus 31.

Békebontás.

Ujabb turbulens hang is vegyül a radikális szárnypróbálgatások idétlen csatogása közé. Elkényszeredett magányából nemrégiben levelet menesztett a közvélemény elé Mocsáry Lajos, a függetlenségi pártnak egyidőben volt elnöke. Tagadhatatlanul érdekes irással kontrázní próbál Eötvösöknek és Lengyeléknek, a békebontásban. Ez az irás ékes bizonyosága annak, hogy a tartalékba került politikusok csak galvanikus akcióra reagálnak. A rendes fejlődés természetes folyamata nem hozza ki őket a sodrúkból, de menten rángatózni kezdenek, mihelyt valami természetellenes, vagy legalább is szokatlan erő előszele bizsergeti őket.

Mocsáry Lajos is hallgatott, amíg a függetlenségi pártpolitika addig haladt hétmérföldes léptekkel előretörő evolúciójában, hogy immár kormányképesé vált és három legkiválóbb exponense a kabinet tagja. Ezt szó nélkül tudomásul vette, és — fölteszszük róla — a lelke mélyén örvendett is neki. Amikor egyremásra azt olvassa, hogy még ennek a kormánynak is, amely pedig csakis a nemzet és a korona által kölcsönösen megszabott szigorú marsrutával indult neki feladata teljesítésének, — hogy még ennek az átmeneti kormánynak is magyar ellenzéke készül támadni: erre a

különös politikai tünetre már reagál. Az agg politikus levelet ír egyik fiatal politikusnak és elég könnyelműen igazat ad annak. Azzal nem számol, hogy emezt fiatal könnyelműsége sodorta olyan akciónak harcosai közé, akik kilencvenkilenc századrészeikben a letűnt és elföldelt rendszernek újból való föltámasztásán szorgoskodnak kiméretlen, de megérdemelt elcsapatásuk fölött való dühös agyarkodásukban. Ő csak azt látja, visszavonultságában, hogy ellenzéki hadállás sorakozik. De már azt nem nézi, hogy miféle elemek lesznek, vagy akarnak lenni annak a csapatnak a katonái. Itt a hiba, a megbocsáthatatlan. Amikor az ellenzéki politikus elégedetlen az elért kézzelfogható eredményekkel, csak azért, hogy minden áron ellenzékiekedhessék. Holott a politikai okszerűség tanai és tanulságai szerint az ellenzékiesség csupán eszköz lehet valami cél elérésére, de cél — soha.

És mihelyt az ellenzékiesség akadékoskodó ellenzékiekedéssé fajul: elveszti létjogosultságát, okvetellenkedés lesz belőle, aminek kuforrása lehet: bosszuvágy, szereplési viszketeg, értelmi érellenség, sőt értelmi túlérteltség is.

Ha mindjárt eredménytelen marad is az ilyen áldatlan politikai törekvés, még akkor sem szimpatikus a politikai erkölcs szempontjából. A békebontás még siker esetén sem terem áldásos gyümölcsöt.

Legjobb esetben is: visszavonást szül, a további egyenlenségek, mara-

kodások magvát. Erre pedig ma nincs szüksége a magyarnak. Az átmeneti kormányzat programjának az ország csodás egyértelműséggel melléje állott; a jobb jövőbe vetett igaz hitének minden zálogát odarakta a koalíció kezébe, amikor annak irányában való bizodalmban akként nyilatkozott meg, hogy az átmenet idejére egyellenegy bakafá toskodást ígérő követet sem küldött a parlamentbe. Értsük meg jól! Mert ellenőrzést, becsületes felülbírálatot fogadó képviselőt igenis: akárhányat küldött az ország. S ezek teljesítik is kötelességüket, de amolyan »török-szakad« ellenzékiek nem kaptak mandátumot. A minden módon való ellenzékiekedést felfüggesztette a nemzet az átmeneti idő záros hatáur korszakára.

Hát mit akarhatnak most mégis azok, akik kábán szövetségeseivé szegődnek a haladóknak? Herostratesi nevet és hirt szerezni? Mert csak ez lehet akciójuk sikerének eredménye. Erre pedig alig vágyhat öntudatos magyar ember, aki figyelemmel kísérte pályájuk futását azoknak, akik valaha a nemzeti közérzülettel szembe helyezkedve fojtogató kezert mertek emelni az alkotmányra. Az ilyenekkel szövetkezni: még a jobb esetekben is — csak a szereplési viszketegség ingere lehet, vagy politikai éretlenség. Mert a mai átmenetileg konszolidált politikai helyzetben csakis az ilyen alacsony rendű indulatok és fogyatkozások törhetnek a béke megromlására.

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

A napkeleti unoka.

Nyári bolyongásaimban odavetődtem a Bretagne hegy-dombos tengerpartjára, arra a romantikus vidékre, ahol minden zugnak megvan a maga történelmi emlékezetessége, — a multak véres mementója. Imádom hazámnak ezt a vidékét, mert még a paraszta is más, mint a többi tájainkon. Han valami poétikus vonás ebben a parasztban; a természetimádásnak az a megható, babonával teli és istenfélő alázatossága, amely a sorsban való föltétlen bizalommal megnyugszik minden csapásban, amit a tenger-viharok, vagy az élet forgataga hoz.

Alkonyatkor betévedtem egy kis faluba. Talán neve sincsen ennek a pár háznak együtt; én legalább máig sem tudom, hogy van-e? A legszebb házba betértem, hogy tejet és barna kenyeret kérjek. Egy öreg paraszt alázatos tisztelettel fogadott.

— Csak tessék, isten hozta nálunk, — mondogatta.

De nem csekély lett a meglepetésem, amikor beléptem hozzá. Az egyszerű parasztház szobái telistele voltak értékes holmival: nagy üvegszekrényben drága műkincsek, finom szobrocskák, ezüst tálak, megannyi sokat érő holmi.

— Ide tessék, ebbe a karosszékebe, — kínálta házigazdám, akinek szívélyessége fokozódott, amint meghallotta hogy író vagyok, párizsi író. El is dicsekedett azzal, hogy könyvei is vannak, habár ő maga nem tud olvasni.

— Hát akkor minek kellene ezek a könyvek? — kérdeztem.

— Ezek a fiamé. Ide szokta adni minden holmiját, amit haza hoz; nálam jobb helyen vannak azok, mert ő a tengeren nem vihet el mindent magával.

— Hát tengerész a fia?

— Bizony, uram! . . . Még pedig milyen tengerész! . . . Aranyzinórja van már, meg ordója . . . És egyszer a japán császár is ki-

tüntette, amikor kétszáz matrózt Japánnal megmentett . . . Most a fin valamere Ausztráliában jár és alig hiszem, hogy ez esztendőben még visszajöjjön.

Kezdett érdekelni az öreg paraszt fia.

— Tehát tengerész a gyerek! Meséljen róla, öreg. Bizonyosan érdekes dolgekat tud mondani róla.

— Hát igen . . . Sokat tudnéd mesélni.

A fia neve Jean mint a legtöbb parasztyereké. De ez a Jean aligha ütött az apjára. Legalább annyit sejthettem az öreg meséjéből. Elmondta, hogy a kis Jean tizenhat éves korában megszökött tőle és kilenc teljes esztendeig a hírét sem hallotta; akkor aztán megjött. Nagy volt, erős, feketére barnult és szakállas. És aranyzinóros egyenruhában toppant be az apai házba. Azóta mindig hirt ad magáról, ha ismét uton van.

— Valahányszor Jeannot hazajön, mindig hoz valamit, amit rám biz, hogy tegyen el. De legdrágábbnak tartja összes holmija közt

Tankönyvek,

valamint mindennemű író-rajz és festőszerek a legnagyobb választékban kaphatók:

Sebő Imre,

könyv- és papír kereskedésében, Nagyváradon.

Fő-üzlet: Fő-utca. Telefonszám: 276.

1748.

Fiók-üzlet: Nagypiac-tér. Telefonszám: 152.

A tanulmányi alapokra felügyelő bizottság új tagjai. A király — mint a hivatalos lap mai száma jelenti — Ságby Gyula udvari tanácsost, budapesti tudományegyetemi rendes tanárt és országgyűlési képviselőt, valamint Farkas József földbirtokost és országgyűlési képviselőt a magyar vallás- és tanulmányi alapokra felügyelő és azok kezelését ellenőrző időleges bizottság tagjaivá nevezte ki.

A Ház a kolozsvári és kassai ünnepeken. A képviselőház, mint értesülünk, részt fog venni küldöttségileg a Kolozsvári Nemzeti Színháznak szeptember 7. és 8. napján végbenemő felavatási ünnepén, ugy szintén a kassai honvédszobor szeptember 9-iki ünnepélyes leplezésén. A küldöttség, élén Justh Gyula házelnökkel, szeptember hó 7-én a reggeli vonattal indul el a fővárosból. A küldöttségben részt vesz Návay Lajos képviselőházi alelnök, aki a felavatás második napján Justh Gyulát fogja helyettesíteni, mert a házelnök 8-án a gyorsvonattal Kassára utazik a honvédszobor leplezésére. Ma hívták meg a képviselőházat Jókai Mórnak a Svábhelyen felállított ércszobra leplezésére is, amelyen a Ház elnökségét, Rakovszky István alelnök képviseli.

120 elítélt nagyvárad kereshető.

Nagyvárad kereskedelmi gócpont lévén e hivatásának híven meg is felel. Gomba módjára teremnek az üzletek egymás mellett, melyeknek mindenike meg akar élni. Minden kereskedő reklamirozza, hogy üzletében sokkal jobb áru van, mint a másikéban és ő ezt a jobb árut olcsóbban is adja. Nem azért teszi ezt, mert meg akar gazdagodni, hanem azért, mert élni akar és nem akar iparos lenni, hanem kereskedő.

A sok egymás mellett keletkezett üzletnek egy és ugyanazon árut árulva természetes, hogy olcsóbban kell azt adnia, mert különben nem keresik fel, olcsóbban pedig csak úgy adhatja, ha nem méri jól ki az árut.

Ilyen hamis mérlegeket alkalmazott városunkban 120 kereskedő. Részint gyárosok, részint nagykereskedők vagy szatócsok. Hogy mennyit harácsolhattak ezek össze a közönség

ezt a vizet. Nézze csak, uram, ide zártam a szekrénybe.

Megmutatta. Bizony, magam is elbámultam, amikor kezembe vettem ezt a vázát. Soha ennél szebbet, még ehhez hasonlót sem láttam. A napkelet csodás művészetének remeke volt ez: szinaranyból vert, drágakövekkel kirakott, szinpompás, tündöklő ékszer volt ez a váza. Megért testvérek között is jó néhány ezer frankot.

— Jaj, uram, — dicsekedett a paraszt, — nem szeretem én ezeket s holmikát itt, mindenkinek megmutatni, mert tolvaj törne a házamra értük. De attól is félek, hogy a fiamnak baja támadna. Lássá, ezt a vázát például a kínai császárok sirkertjéből hozta és azt mondja, hogy ezer évesnél több. Hej, nagy baj lenne abból, ha ezt Chinába tudnák!

Egyszerre különös gyereksírás ütötte meg a fülemet. Olyan sírás, amilyent nálunk nem igen hallani: egészen más volt a melódia-ja ennek a gyereksírásnak. Az öreg paraszt fölugrott és kitipegett a szobából.

— A kicsike sír . . . pardon, uram, meg-nézem, hogy mi baja.

Egy percel később visszatért. Magával hozta a kicsikét is.

Olajbarna arcú, furcsa kis emberke kukkant elő az öreg kabátja mögül: igazi napkeleti baba-arc, minden bájos torzságával.

— No, nézzük csak! — kiáltottam fel és

kárára, azt oly óriási munka volna kiszámítani, mint azt megtudni, hogy hány kereskedésben van még ezen a 120 mérlegen kívül hamis mérleg.

Ennek a nagy uzsorának virulását egy rövid időre, február és március hónapokban megakasztotta a felülvizsgálat. Kelemen Kálmán, a mértékhitelítő hivatal helyettes főnöke és Kemény Ignác rendőrbiztos sorra járták a kereskedéseket és az összes mérlegeket megvizsgálták. Az eredmény bámulatosan nagy. 120 helyen találtak hamis mérleget, melyek között van súly-, ür- és hossz mérleg, mind csupa hamis eszközök a közönség megkárosítására.

Az elkobzott mérlegek tulajdonosait a rendőrség külön kihallgatta és az összes ügyben most hozta meg az ítéletet.

A büntetések aránylag igen kicsik, 10 koronától 50 koronáig terjednek. Holott van a hamis mérleg tulajdonosok között oly egyén is, akinél már visszaesés a jelenlegi. Az ily esetben 400 korona pénzbüntetést és 8 napig terjedhető elzárást ír elő a törvény. Azokra az egyénekre, akiket először értek rajta a hamis mérleg használatán, szintén kevés a büntetés.

Meg kellene vonni az ilyenektől az engedélyt és akkor nem volnának ezek a hamis mérlegek és nem volna olyan nagy drágaság sem.

A hamis mérőkkel ellátott kereskedelem egyik tényezője a nagy drágaságnak, mely ellen most országos mozgalom készül, melyben igen helyes volna a fentieket is figyelembe venni.

Az elítélt 120 kereskedő a napokban fogja megkapni az ítéletet.

Tíz éves jubileum.

Debrecen, aug. 31.

Tíz évvel ezelőtt, t. i. 1896. augusztus 31-én esti félhét óra után, megkondultak a kath. templom tornyainak harangjai; a szokatlan időben történt harangozás szokatlan eseménynek volt hirdetője Debrecenben. Ekkor érkeztek meg t. i. a városba Temesvárról a

egyszeriben megértettem valamit a tengerész regényéből.

— Ez a kis Jeannot, a legkisebb Jeannot, — kacagta az öreg. — Ugy-e, milyen különös unokám van . . . A fiam gyereke . . . Valahonnan a tengereken túlról.

Egészen meghatott a látvány; a vén hragtnei paraszt és egy exotikus mesalliance természetmánya.

A gyerek szeliden hozzám jött és kezét fogott velem. A nevét is megmondta, mert megtanult franciául.

— Jeannot Moulin . . .

— Még csak hét éves a kicsike, — magyarázta az öreg apja.

— De hát hogyan került ide? — kérdeztem. — Az anyja meghalt, hát hogyne fogadtam volna a házamba. Azóta itt van. És szeretjük egymást, ugye Jeannot?

A kis szörnyeteg igent bólintott a fejével és a nagyapához simult.

Én pedig néztem, mélyen elgondolkozva, néztem őket, — mint két távoli világrész találkozását a szerelem karjai között.

Amikor elbucsuztam az öregtől, elkísért a falu végéig a gyerekekkel együtt. És sokáig intettek nekem, különösen az apró emberke, akiben talán az ösztön ébresztette a tudatot, hogy a távozó ember iránt barátságos legyen.

Octave Mirbeau

már régen várt és nagy örömmel, szeretettel és tisztelettel fogadott «Mi asszonyunkról» nevezett «szegény iskolás nővérek», hogy birukba vegyék a nagylelkű özv. Svetits Mátyásné által alapított leánynevelő intézetet és ott neveljék Isten félelmeben és hazaszeretében a gondjaikra bizandó leánysereget.

Tíz év múlt el ez esemény óta és valamint akkor tündéres fény fogadta őket a templomban, ugy azóta valóságos léptenyomon fény veszi körül itteni működésüket; valóban beváltak vallásos és hazafias működésükkel. Kinyerték a város összes lakosainak tiszteletét és szeretetét, sőt bátran mondható, hogy a nagyközönség rajongással veszi őket körül.

Nem tulcsigázott képzelet az, hogy mióta az apácák itt vannak, számtalanoknak, férfiaknak és nőknek egyaránt ki nyílt a szemük, felismerik mily nagy különbség van a zárdai és a világi nevelés közt, az előbbi előnyére; bebizonyították a szülőz avval, hogy bizalmukkal évről-évre nagyobb mértékben ajándékozták meg a nővéreket, ugyannyira, hogy már 5 évi ittlétük után szűknek bizonyultak a tágas tantermek, ma pedig, 10 év után éppenséggel nem képesek befogadni a tantermek hallgatóikat, kiknek száma a múlt tanévben felülmúlta a 600-at, jól megjegyvezvén, hogy ezeknek egy harmadát más vallásuk teszik ki, pedig van itt protestáns leánynevelő intézet is, amiből kitűnik, hogy még más felekezeti szülők is mily bizalommal veszik körül nővéreinknek az intézetét.

Ha a bizalom alapját keressük, ugy azt könnyen megtalálhatjuk apácáink lelkiismeretes kötelességteljesítésében, kiknek fejük nincsen tele az öncicomitással, mulatsággal, hanem nőnevelői keresztény hivatásuk táplálásával és minél intenzívebb kifejtésével; megtaláljuk szeretetteljes bánásmódjukban, melylyel növendékeiket körülveszik; vagy ki nem látta volna valaha, mily ragaszkodással vannak a gyermekek apácáink iránt, midőn óra közökben, folyton velük vannak az udvaron? a szeretet ragaszkodást és viszont szeretetet szül.

Ezt a kötelesség tudást, szeretetet a többi zárdai erényekkel kezdetben csak 5 nővér ragyogtatta zárdánkban, a bizalom növekedésével számuk is szaporodott, ugy hogy már 10 év múltán 26-an terjesztették a vallásosságot és hazafias érzületet és mindenki boldognak érzi magát, látva, hogy 10 év alatt a kis mustár mag milyen terebélyes fává növekedett, melynek árnyai alá nyugodtan küldik a szülők gyermekeiket, meg lévén győződve, hogy ott csak szépet, nemeset oltanak sziveikbe.

Hogy ezen ma már terebélyes fa árnyéka alatt mi minden történt 10 év alatt, azt részletesen leírni lehetetlen. Két dolgot mégis felemlíték, t. i. hogy apácáink nevelési rendszerében lényeges részt foglal a testiedzés és a lélek művészies kiképzése, az előbbi a tornászati, az utóbbit a zárdai bájos, kedves előadások által mozdítják elő; e kettős ünnepek, oly népszerűsége tettek szert, hogy azok nyilvános előadási napjai, találkozó ünnepevé lettek Debrecen művelt közönségének. Hogy ezek az ünnepek, még a más vallásúak intézetében is meghonosultak, az egyedül az apácáink érdeme, az ő ide jövetelük előtt, mind ez itt ismeretlen volt.

Ezeknek az érdemekben gazdag, lélekben szegény apácáknak volt most 10 éves jubileumok, mely azonban a mély gyász miatt, amely bensőséggel különben, ugy külsőleg épen oly egyszerűséggel folyt le. Jól volt, kellett is, illeté is, hogy e napon haláljuk, tiszteletük és szeretetük jeléül, üdvözölni apácáinkat megjelentek küldöttségileg a papsági az egyházi bizottság élén avval a 77 éves, nagylelkű Váczy János urral, ki 10 év előtt is üdvözölte őket, a szent Erzsébet egyesület tagjai, a volt növendékek küldöttsége és egyesek; betetézte mindezt a zárdai kápolnájában tartott hálaadó istentisztelet.

Isten fizesse meg mindazoknak fáradozását, kik nemes lelkük sugallatát követve e napon üdvözléssel felkeresték a nővéreket. E sorok írója e helyen üdvözli őket és biztos benne,

hogy a debreceni összes katolikuság óhaját fejezi ki, midőn kívánja, hogy a jó Isten kegyelmével vértizedeken évtizedek és évtizedeken keresztül neveljék szokott lelkiismeretességükkel, a gondjaikba bizott növendékeket Isten- és hazaszeretben, legyenek a jövő évtizedek még fényesebbek, ériék meg azt az örömet, hogy kezeik alól, egy keresztény szellemű női generáció kerül ki, mely a keresztény Magyarország regenerációjában, hatalmas tényezőként szerepeljen! Vivant!

Utonállók a szentandrászi uton.

Közbiztonságunk a megyében nem áll valami első helyen. Sőt e tekintetben nagyon is az utolsó között vagyunk. Nagy környékén az utonállók hada egészen kényelmes otthont talál.

Csak nem rég történt, hogy a kóbor cigányok a Fácános mellett elvezető uton támadták meg az utasokat s most ismét vakmerő utonállás történt. A jelenleginek még ez ideig nem tudni a hőseit, a csendőrség nyomoz utánuk.

Tegnapelőtt este Kovács Imre városi vámenőr és a felesége Szentandrásra mentek át, honnan tegnap reggel négy órakor indultak vissza gyalog Váradra.

A város határáig minden akadály nélkül elértek, azonban a városhoz közel, a szántóföldekről a kukoricásból két rongyos csavargó ugrott elibök hatalmas fűtykösökkel. Az egyik gazember fűtykösét forgatva kiáltotta:

— Pénzt vagy életet!

Kovácsné megijedt és ájuldozni kezdett. Kovács azonban nem vesztette el lélekjelenlétét, hanem az egyik alakot megragadta és úgy találta tejen ütni, hogy az összerogyott és élettelenül terült el a földön.

A másik csavargó látva társának szomorú sorsát, futásnak eredt. Es most a tragikus eset átváltozik komikussá.

A csavargó fut Szentandrás felé, Kovács látva, hogy egy embert agyonütött, Nagyvárad felé fut feleségével együtt. Váradon a rendőrségre sietett Kovács s ijedten rebegte:

— Tartóztassanak le, mert megöltem egy embert.

Előadta, hogy őt megtámadták és önvédelemből tette, amit tett. A rendőrség azonnal telefonált a csendőrségnek, honnan egy járőr, a rendőrségtől pedig lovasrendőrök, az inspekción tiszt kivonultak a színhelyre. Már messziről látták, hogy ott fekszik a hulla. Es mikor közvetlen a helyszínre értek, nem volt ott senki. A halottnak se hire, se hamva.

Természetesen Kovácsék csodálkoztak legjobban örömlükben. A halott feltámadt és tovább állott.

A megejtett vizsgálat során megállapították, hogy a csavargó tényleg ott feküdt az uton. Valószínű, hogy Kovács úgy ütötte meg a csavargót, hogy csak elájult és talán valami vásárra igyekvő ember segítségével eszméletére térve elmenekült.

A rendőrség és a csendőrség most nyomoz az ismeretlen utonállók után.

UJDONSÁGOK.

... Szállingóznak hazafelé!

Persze, hogy a hazatérőkről van szó. Nagyvárad pályaudvarán ugyancsak mozgalmas az élet. A szélrózsa minden irányából érkező vonatok zsufoltan érkeznek be a pályaudvarra. Es az egész nyáron át üres városba beleköltözik a pezsgő, mozgalmas élet. Föltűnnek olyan arcok, akiket hónapok óta nem láttunk. Visszaszállingóznak mind, akik ide tartoznak, akik egy pár hétig, hónapig nyaralni voltak. Akik megszótktek a város zajától, porától, kellemetlenségeitől, hogy újra visszaköltözzenek abba, amit elhagytak. Balaton, Siótok, Herkulesfürdő, Tatra környéke, Marienbad stb., és egy csomó falu bélyegét hordozzák magukon a különböző arcok.

A hófehér arcokat olajbarnákká sütötte a nap, a nyápic legénykék megizmosodtak, akiknek az arcán halvány sárga foltok rajzolódtak le, azoknak az arca olyan mint a piros rózsza, szóval duzzadó élet mindentelé.

Es aztán megkezdődik a — traccs. A beszámolás. A referálás. Irigykedve, sanda szemekkel nézik az itthonmaradottak a hazaérkezteteket. Milyen fölséges volt a nyár! Milyen nagyszerű a levegő! Milyen fenomenális társaságok. — A kirándulások... flirtek... az ott hagyott szívek... és annyi, de annyi az elmondani valójuk...

Es mindenki azt mondja:

— Hála Istennek!

A kereskedők, akik egész nyáron méreggették lépéseikkel üres boltjaik hosszúságát, a mozgalmas élet láttára önkénytelenül tör ki belőlük az öröm kifakadása: No hála Istennek! csak hogy kezdődik a mi életünk is...

Az itthon maradt szalma özvegyek, akik keresztül dőzsölték egy nyárnak csaknem minden északját, s akik mindig azt irogatták drága kis feleségeiknek: »csak egy hétig maradj még cicusom, mert az orvos úgy látja jóok... stb.« — most a tékozló fiúhoz hasonlóan, megtérten, megtörve és — megfogya zárják kebleikre hitestársukat: — No hála Istennek! — Mert hiszen mégis csak jobb az édes meleg puha fészek, a saját feleségének a főzje... Oh, azok a vendéglői kosztok, a nyári szórakozások... ahl...

Aztán maguk a hazaérők is, a kiknek annyi, de annyi bajuk volt a fürdőn a pincérekkel, a bérlőkkel, a bérkocsisokkal, akiket a vonaton a sok utas között összepréseltek, megkönyebbülten sóhajtanak fel:

No hála Istennek!

Még a visszatérő diákság is, a mely megunta a hosszú pihenőt, a mint végig méri a korzót, a mint visszapottyan a régi rendes kerékvágásba így szól:

No hála Istennek!

Az újságírók, a rikkancsok, az orfeumdivák, akik beleuntak a sok kellemességbe, a bérkocsisok, a pékek, a mészárosok, a szabók, a cipészek, az ügyvédek stb. mind, mind így sóhajt fel:

No hála Istennek!

Es aztán megkezdődik a mozgalmas, a nyüzsgő élet. A harc az élet porondján. Visszatér a régi élet. Lesz kliens, páciens, baleset, szenzáció, a törekvés, az előrejutás, a munka minden téren. Es lesz — de mennyi minden lesz!...

(No hála Istennek!)

—dy.

Tisztelettel felkérjük vidéki előfizetőinket, hogy úgy hátralékban levő, valamint a jelen negyedre szóló előfizetéseiket mielőbb beküldeni sziveskedjenek hogy a lap szétküldésében fennakadás ne történjék.

* **Tisztelgők a püspöknél.** Dr. Szendrői Pál v. b. t. t., megyés püspököt tegnap a déli órákban többen keresték fel, hogy tisztelegjenek O Excellentiájánál szerencsés hazaérkezése alkalmából. Az első között volt dr. Laurán Agoston pápai prelátus, gör. kath. nagyprépost, akinek üdvözlését lekötelőző szívélyességgel fogadta az egyházfőjedelem. Tisztelegtek továbbá P. Medics Nándor, a magyarországi irtalmas nővérek igazgatója, lazarista atya társával, aki a Szent Vince intézetben szent gyakorlatokat tartott, továbbá a lelkeskedő papság köréből többen, akiket déiben vendégeiül látott. Általános feltűnést és igaz örömet keltett a tisztelgőknél az a szellemi frissesség és jó kedély, amely a püspök egész lényén előmlik. Az asztalnál kifogyhatatlan volt a talpraesett tréfákból. Délután ismét kikocsizott a városba.

* **Uj jogakadémiai igazgató.** A király — mint a hivatalos lap jelenti — megengedte, hogy dr. Zorn Vilmos, a kassai jogakadémia igazgatója saját kérelmére állandó nyugalomba helyeztessék. Helyébe a király dr. Esterházy Sándor rendes tanárt nevezte ki a kassai jogakadémia igazgatójává.

* **A Tiszántúl karácsonyi ajándéka.** Szives olvasóinkat ez évben értékes ajándékkal, a »Tiszántúl Naptára«-val óhajtjuk karácsonyra meglepni. Összefogott a »Tiszántúl« munkás gárdája, kül- és belmunkatársaink, hogy tehetségük legjavát nyujtsák a »Tiszántúl Naptára«-ban szellemi táplálékul, lelki gyönyörűségül, nemes és szellemes szórakozásul szives olvasóinknak. Ami szívet vidámit, lelket nemesít, ami tájékoztat a világ és hazánk fontos eseményeiről és összefoglaló ismereteket nyujt az év mozzanatairól, minden benne lesz a »Tiszántúl Naptára«-ban szeretettel, ambícióval, legjobb tehetségünk szerint feldolgozva. A »Tiszántúl Naptára« ezenkívül tartalmazni fogja az országos vásárok pontos jegyzékét és Nagyvárad városa és Biharvármegye teljes címtárát. A »Tiszántúl Naptára«-ra előre is felhívjuk olvasóink figyelmét. Minden előfizetője lapunknak megfogja kapni karácsonyra a »Tiszántúl« ajándékát. Meg fogják kapni a »Tiszántúl Naptárát« azok az olvasóink is, akik csak az utolsó évnegyedben lépnek előfizetőink sorába. A »Tiszántúl Naptára« karácsonyi ünnepére fog megjelenni. Hisszük, hogy lapunk olvasói érdeklődéssel fogják fogadni irodalmi értékű, gazdag tartalmu Naptárunkat, melyet egyuttal a hirdető közönségnek is figyelmébe ajánlunk, hogy hirdetéseit a naptár részére, mely a hirdetésekre rendkívül alkalmas, mielőbb adja fel a lap kiadó-hivatalában.

* **Nincs szén a villamos telepen.** A nagyvárad villamos telep a lupényi szénbányából szerzi be a szén-szükségletét. Most a bányamunkások sztrájkba léptek s a bánya nem tudja kielégíteni a megrendeléseket. Ez nagy bajt fog okozni igen sok gyárnak és ipartelepnek. A többek között veszedelemmel fenyegeti a nagyvárad villamos telepet is, amennyiben már is mutatkozik a szénhiány a villamostelepen. Az igazgatóság táviratozott Ludvig Gyulához, a m. államvasutak igazgatójához, hogy az államvasutak készletéből engedjen át néhány vagonnal a nagyvárad villamos telep részére. Belányi Imre igazgató felutazott Budapestre, hogy ebben az ügyben lendítsen valamit. Ha a villamos telep üzeme fennakadást szenvedne, sőtétben maradna a város, rengeteg bajt okozna. Üzemzavar állana be továbbá a villamos vasuton. Ezt mindenképen meg kell akadályozni, a legrosszabb esetben fát szerez be a villamos telep s azzal tartja fenn az üzemet; ami ugyan sokkal többbe kerül s zavarkat is okoz a telepen, de végszükségképen az egyedüli segítő eszköz. Ha a bányászok sztrájkja hosszabb ideig tart, más helyről kell gondoskodni szénről, ha ugyan lehet így segíteni a bajon.

* **Kinevezések.** A m. kir. igazságügy-miniszter Papp Gyula székelyhídi kir. járásbírói segédelekkönyvvezetőt a berettyóújfalui kir. járásbíróshoz telekkönyvvezetővé nevezte ki és Bánffy Sámuel tenkei kir. járásbírói irnokot a nagyvárad-vidéki kir. járásbíróshoz áthelyezte.

* **A vámosok kérelme.** Nagyvárad város legfontosabb közjövödelmének kezelői: a vámosok között nagy az elégedetlenség, nemcsak azért, mert rosszul fizeti őket a város, hanem azért is, hogy az egyforma állásban levők nem egy fizetést kapnak. Akik a régi szabályrendelet szerint lettek kinevezve, kevesebb fizetést kapnak, mint akik újabban az szabályrendelet alapján kapták állásukat. Már egy ízben kérték a fizetések egyöntetűvé tételét, azonban a dolog elaludt. *Farkas József* és *Szabó Károly* városi vámosok újabb kérvényt adtak be, amelyben a régi és új vámszabályzat közötti eltérések eltüntetését s a fizetések arányosítását, valamint a nyugdíjjogosultak közé leendő felvételüket kérik. Az új szabályrendelet szerinti fizetések kiutalását nem gátolja semmi, mert a költségvetésbe fel van véve a megfelelő összeg. Epen így jogosult a nyugdíjjogosultak közé való felvétel, mert a város érdeke is megkívánja, hogy a városi pénztárra legfontosabb jövedelmi forrást kezelők a nyugdíjjogosultsággal is jobban sarkalva legyenek a város érdekeinek megvédésére. Hiba volt a múltban, hogy a vámosokat ki vették a nyugdíjjogosultak közül.

* **A villamosvasut beruházása.** A nagyvárad villamos vasut üzeme nem remélt módon bevált. A jelenleg forgalomban levő kocsik mellé újakat kellett rendelni, a teherforgalomhoz pedig villamos mozdonyokat alkalmaztak. A telep féző helyei is szűkeknek bizonyultak a nagyobb berendezkedés folytán. Most a villamos felső vezetékek fentartására szolgáló tornyos-kocsi és létráskocsi számára szint és anyagraktárt épített a társaság s kéri a minisztert, hogy ennek költségeit a tartalék-alap terhére számolhassa el.

* **Névváltoztatás.** Kiskoru Weinberger Sándor nagyvárad lakos vezetéknévét »Vajdá»-ra változtatta.

* **A verekedés eredménye.** Még múlt hó 20-án történt, hogy *Mócs György* ökrösi lakost korcsmai verekedés alkalmával megverték. Mócs a verekedés után rosszul érezte magát és elment Tenkére, ahol megvizsgáltatta magát. Az orvos nem talált semmi bajt és a megvert embert elbocsájtotta. Mócs az időtől nap mint nap rosszabbul lett és 26-án meg is halt, 28-án pedig eltemették. Az elhunyt özvegye tegnap panaszt tett az ökrösi csendőrségnek, hogy a férje megverőit nyomozzák és ellenük tegyék meg a kellő lépéseket, mert a halált csakis a verekedésnek tulajdonítja. A jelentés alapján a nyomozást megindították és legközelebb az eltemetett hullát exhumálni fogják, hogy megállapítsák, hogy tényleg a verekedés okozta-e a halált.

* **Kik fizetnek legtöbb adót.** A városházán már megtették az előkészületeket a jövő évi virilisek névjegyzékének összeállítására tárgyában; a városi adóhivatal jegyzékbe foglalta azon száz adófizetőt, akik a legtöbb adót fizetik. Ezekből fogják összeállítani, a törvényben megállapított eljárással, a 62 virilis névjegyzékét. Az adóhivatal által összeállított névsor szeptember 1-től 8-ig közszemlére lesz kitéve s ez idő alatt jelentkezhetnek, azok, akiknek esetleg tévesen van kimutatva az adójuk. Az igazoló válaszmány szeptember 10-én ülést tart s a beérkezett felszólamlások és jelentkezések tárgyalása után megállapítja a jövő évi virilisek névjegyzékét.

* **Washington szobra Budapesten.** Amerikában nemrég állították fel *Kossuth Lajos* szobrát Clevelandban. Az amerikai magyarok körében fogamzott meg az eszme, hogy ennek viszonzásául s a magyar nemzet és az amerikai Egyesült Államok között fennálló barátságos viszony kifejezésül Budapesten Washington Györgynek szobrát emeljenek közadakozásból. Az amerikai magyarok tetemes ösz-

szegyet adományoztak a szoborra, a többit pedig Magyarországon gyűjtötték. A szobor már elkészült a Városligetben s szeptember hó 16. délelőtt 11 órakor leplezik le. Az ünnepélyre a főváros polgármestere az összes törvényhatóságokat meghívta. Tegnap érkezett meg a meghívó Bihar megye és Nagyvárad törvényhatóságának.

* **A kenyérsütő-háziipar.** A sütő iparosok előterjesztése alapján a kereskedelemügyi miniszter a következő elvi határozatot hozta: A kenyérsütő asszonyok által eszközölt kenyérsütés háziipari vagy iparszerű jellegét általánosságban nem, hanem csak az összes konkrét körülmények alapján lehet elbírálni. Azonban a háztartás körül kisegítő családtagok által bár nem kizárólag a házi fogyasztás céljaira történő kenyérsütés még nem foglalja magában a pékmesterség iparszerű gyakorlását, hanem mint háziipar, iparigazolvány nélkül folytatható. Szatócs (vegyeskereskedő) a családtagok által háziiparszerűleg sült kenyeret üzletében elárúsíthatja. — Az a körülmény, hogy egyesek a sütést a házi szükséglettől függetlenül, közfogyasztás céljából és keresetszerűleg folytatják, de rendes műhellyel nem bírnak s ezenkívül a sütést kizárólag családtagok közreműködésével, minden idegen segítség nélkül igénybevétele nélkül s csupán mellékfoglalkozásként, nevezetesen nem állandóan, hanem csak időszakonként üzik, foglalkozásuk a háziipar körébe tartozó iparüzésnek nem tekinthető. De az év nagyrészen át naponta kétszer és 12—14 darab kenyér sütése és üzleti árusítása háziiparnak már nem tekinthető, hanem az rendes iparüzést képez, a melyhez iparigazolvány szükséges.

* **Fáklyák a kőszénbányában.** Déváról jelentik: Tegnap a Deák bánya egyik légaknájában a sztrájkolók egy csoportja égőfáklyával akart leereszkedni. A dolgozók meglátták és mivel a vakmerő dolog az egész bánya felrobbantását eredményezhette volna, megrohanták őket és eloltották a fáklyát. Sötétség támadt, amit a sztrájkolók felhasználtak és a dolgozó munkásokat megrohánva, összevissza szurkálták.

* **Marólugot ivott.** Faragó Erzsébet, 14 éves leány tegnap a miatt, hogy édes anyja súlyos beteg, marólugot ivott. Könnyű sérülésével a biharmegyei kórházba szállították, ahol gondos ápolás alá vették.

* **Holtkéz.** A vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter *Vaszary* Kolos bíboros, Magyarország hercegprimásának, a »Tanítónők Otthona» javára 10.000 korona tőkével tett fő-, és 2000 korona tőkével tett mellék alapítványáért köszönetét nyilvánította.

* **Kirabolt tanító.** Déváról jelentik: Tegnap világos nappal kirabolták Déva mellett Bocsát Lucian felsőcsertési felekezeti tanítót, ki gabonáját eladva a vasuti állomásra sietett, hogy hazautazzon. A város végén egy oláh paraszt és egy honvéd megtámadták, a földre tepték és botokkal verték. Mikor azt hitték, hogy meghalt, elrabolták 840 korona pénzt és otthagyták. A s-besültet Dévára szállították. A rendőrség a rablókat ma Ungár Péter paraszt és Mano György honvéd személyében elfogta.

* **Álhir Merry del Val visszalépése.** A francia lapok híradása nyomán a hazai sajtó is közölte azt a hírt, hogy Merry del Val bíboros, a pápa államtitkára elveszté ő Szentisége bizalmát, mert a pápát tévesen informálta a francia püspökök gyűléséről, s ezért legközelebb visszalép. Mint Rómából jelentik, a francia lapoknak ez a híre teljesen alaptalan. Vatikáni körökből azt jelentik, hogy az állam-

titkár teljesen bírja a pápa bizalmát. Befolyása a pápára sohasem volt oly nagy, mint most. A pápa nemrég is úgy nyilatkozott, hogy sohasem kívánna más államtitkárt, mint Merry del Val.

* **Megölte a lánya szerencsétlensége.** Két hónap előtt tért vissza meggazdagodva Amerikából *Görög Sándor* pesti pénzügynök feleségével és két leányával, kik a tüdővészese apát a rokonok panaszkodásai elől Bernbe vitték. A napokban kirándulást tettek a közeli hegyekbe, de eltévesztették az utat, miáltal *Görög* idősebb leánya lezuhant a mélységbe és ott szörnyen halt. A zuhanó leány éles sikoltása annyira megrémítette *Görögöt*, hogy szív-szélhűdésben ott halt meg hirtelen a helyszínen.

* **Október 6.** Ujvidékről jelentik: Az ujvidéki kir. járásbírósa ma egy sommás perben a bejelentett szakértők meghallgatásával a per további tárgyalására október 6-ik napját tűzte ki. *Gospovics Pál* ügyvéd ellenezte ezt a terminust és kijelentette, hogy október 6-án, mint nemzeti ünnepen nem tárgyal. A bíró az ügyvéd álláspontját magáévá tette és határnapul október hó 5-ik napját tűzte ki.

* **Késelő napszamosok.** A nagyvárad szőlőhegyen *Burló Sándor* és *Papp Lajos* szőlőhegyi napszamosok tegnap reggel 8 órakor szóváltás közben egymást késsel megszurkálták, *Burló* a hátán, vállán és lábszárán, *Papp Lajos* pedig az orrán szenvedett súlyosabb természetű sérüléseket. Mindkettőt beszállították a biharmegyei kórházba.

* **Sajátságos kedvtelés.** A tavasszal elítélte a helybeli kir. járásbírósa *Nagy Dezső* cipészszegédet ingó vagyon rongálása címén három havi fogházra a miatt, hogy az esti korzón különös kedvtelésként valami barna folyadékot leöntötte a sétáló hölgyek ruháját. Már azt hittük, hogy a tettes elzárásával elmúlt a korzón sétálás veszedelme s ime napok óta ismét panaszkodnak előkelő urasszonyok és fiatal leányok, hogy újra üzik a korzón a sétáló hölgyek ruhája ellen ezt az ostoba kedvtelést. A sűrű panaszra a rendőrség nyomozni kezdett és a tettest a már büntetett *Nagy Dezső* személyében, aki a múlt hó 24-én szabadult ki a fogházból, ki-puhatolta és letartóztatta. Nagyon valószínű ám, hogy *Nagy Dezső*nek büntársai is vannak. A rendőrség ezeket is ki akarja puhatolni. A rendőrség nyomozását mindenesetre hathatósan támogatná a közönség figyelme.

* **Leégett egyetem.** Rotterdamból táviratozzák. A groningeni régi egyetem, melynek értékes művészettörténeti gyűjteményei voltak, tegnap teljesen leégett. Csupán a le-véltárnak és a képeknek egy részét sikerült megmenteni.

* **Találtak** tegnapelőtt este 7 óra után a Fő-utcán, a Huzella-üzlet előtt 1 drb egy rekeszes, belül S. S. betűvel ellátott, kis barna bőr pénztárcát, benne egy karikán egy kulcsot. Igazolt tulajdonosa a rendőrség 1. em. 7. sz. szobájában átveheti.

x **ANTALFY** ma szeptember 1-én tarja szüneti colonjának a próba bálját — mely alkalomra szebbnél-szebb szóló táncokat tanított be apró tanítványaival Lesz Magyar-Palotás, Angol, Tiroli, Tréfás-Poika, Matróz, Fátyoltánc stb. Mind megfelelő jelmezben fogják az apróságok előadni. A zenét *Dula Miklós* zene-kara szolgáltatja. Szeptember hó 2-án az új kolonját kezdi, mire a beiratást már meg kezdték, jelentkezhetni a Sas dísztermében d. e. 10 órától 12-ig és d. u. Körös utca 29 szám alatti lakásán.

IRODALOM.

Magyar Szemle. A Szemere György szerkesztésében megjelent jeles folyóirat legutóbbi számának tartalma a következő: Lehotai: Balassa Bálint. Hevesi: Jegyzetek a színházról. Babits: Költemények. Sándor Ernő. A dinnye. Poe Edgár: A harangok. Kincs István: Falun. Marsyas: A sziget. Jákó János: Éjjel. Regény: Handel-Mazzetti, Jesse és Mária. Marcus: A hétről. A kiváló folyóirat hetenkint jelenik meg, előfizetési ára egész évre 12 korona.

TANÜGY.

Beiratások a zeneiskolába. A «Nagyváradai Zenekedvelők Egyesülete» által fenntartott, s az ének-, valamint az összes fuvó-, vonó- és ütőhangszer tanszakokra berendezett nyilvános zeneiskolába az 1906-7 tanévre a beiratkozások Réz Mihály egyesületi igazgató irodájában (Városház II. emelet 23. ajtó) f. é. augusztus 31-től szept. 8-ig naponta d. e. 10-11-ig és délután 3-5 óráig eszközöltek. — A zeneiskola minden egyes tanszakra előkészítő, I. II. és III. rendes-, továbbá I, II. és III. kiművelési osztályból áll. Tandíjak a rendes osztályoknál: Ének, hegedű és gordonka előkészítő és első osztályban egész évre 40 kor., II. osztályban 50 kor. III. oszt. 60 kor.; — zongora és cimbalom tanszakon az előkészítő és első osztályban évi 60 kor., a II. és III. osztályban 80 kor., — fuvóhangszer előkészítő osztályban évi 50 kor., I-III. — osztályban 60 kor., — a kiművelési osztályoknál 20-20 koronával több, mint az illető tanszak rendes III-ik osztályánál. — Beiratási-díj 4 kor. 30 fill. A tandíj 2 részletben fizetendő és pedig az első részlet a beiratási díjjal együtt a jelentkezés alkalmával, a második részlet február 1-én. Nagyvárad, 1906. augusztus 27. Mezey Mihály, egyesületi elnök. Réz Mihály, egy. igazgató.

Az óvadák megnyitása. A nagyváradai áll. és magánjellegű kisdudóvadák 1906-7 tanévi működése f. évi szept. 1-én veszi kezdetét, miről az érdekelt szülők és gyámokat oly felhívással értesitem, hogy 3-5 éves: (1900 szept. 1-től 1903 aug. 31-ig született:) otthon állandó gondozásban nem részesülő gyermekeiket f. évi szept. 5-ig annyival is inkább beírassák, mert a mulasztókkal szemben az 1891. évi XV. törvénycikk rendelkezésének megfelelő pénzbírság fog alkalmaztatni. A beiratkozásnál a himnlőltási igazolvány bemutatandó. Nagyvárad, 1906. aug. 29. Mezey Mihály áll. kisdudóvadai fel. biz. elnök.

A görög és német nyelv mellett. Sátoraljai helyről írják: Az országos ev. ref. tanártestület tegnap és tegnapelőtt tartotta az évi rendes közgyűlését. A közgyűlésen Dóczy Imre, a debreceni tanítóképző igazgatója, egyesületi elnök beszédei a többi közt különösen a közoktatási kormány ama rendeletének hátrányait fejtegették, mely az érettségi vizsgálat tárgyai közül a görög és német nyelv anyagát törölte. A két tárgynak az érettségi vizsgálatok anyagában való meghagyása mellett foglalt állást.

MULATSÁG.

A vasutasok mulatsága. A magyar szent korona országai vasutas szövetségének nagyváradai kerülete által szept. hó 2-án a Püspök-fürdőben rendezendő mulatsága iránt város szerzte, sőt mondhatni az egész megyében oly nagy érdeklődés mutatkozott, hogy eleve mondhatjuk mikép az ideai nyári mulatságok között ez lesz a legsikerültebb. A derék vasutasok mindent elkövetnek, hogy szeptember másodikát ragyogó nappá és tündér

estélyivé varázsolják át a Szent László-Fürdőben. A megkapóan szép és kedves mulatság programját itt közöljük s véljük hogy elég fényes előjelei a szép sikernek. A mulatság napján szept. hó 2-án 2-3 óra között cimerekkel zászlókkal és girlandokkal feldiszitett külön vonat is indul. A vonat megérkezése után a fürdő megtekintése. Fél öt órakor kezdetét veszi az impozánsan össze állított műsor. A műsorból kiemeljük a zenekart, a szavalást, a műkedvelői előadást, hegedű szólót és négy kézre a zongora játékot. Be lesz mutatva ezután a regényes fekvésű révi alagut, egyik oldalán a behaladó a másik oldalán a kihaladó vonattal. Lesz továbbá egy ritka látványosság tüzijáték, a plevnai ütközet, a Vesuv működésben élethű bemutatásával. Hangverseny után kedélyes vacsora Vársárhelyi Béla cigány fülbe mázó nótái mellett. Vacsora után tánc.

SZINHÁZ.

Iparos ifjak a Szigligeti színházban.

A nagyváradai ipartestület ifjuságának önképző egylete szeptember hó 1-én, szombaton és 2-án, vasárnap tartja ez idén színelőadását a Szigligeti színházban, a 37-ik gyalogezred zenekarának közreműködésével. Ez alkalommal színre kerül a «Náni», eredeti népszínmű, dalokkal és táncokkal. 3 felvonásban. Irta: Follinusz Aurél. Rendező: Balla Imre. Karnagy: Siegel József. Sugó: Öváry Gyula. Ügyelő: Poretonek Mihály. Az énekszámokat betanította Lehoczky József karnagy.

Személyek:

Kreuzer Michel gazdag sváb paraszt	—	Kovács Mihály
Náni) gyermekei	—	Balláné Ábrány Mariska
Szepe) gyermekei	—	Kelch Róbert
Özvegy Molnár Istvánné, korcsmárosné	—	Vasadi Piroška
Józsi) gyermekei	—	Varga Gyula
Bódi) gyermekei	—	Rajnák Sándor
Szilárd Péter földbirtokos	—	Sallay Ferenc
Róza, leánya	—	Blazsovic Etelka
Lupi bácsi, ügyvéd	—	Bereczki Béla
Sándor, fia, jogász	—	Kiss Sándor
János, pincér	—	Erdős Sándor
Panni	—	Demján Ilonka
Sári	—	Koss Mariska
Örzse	—	Bereczki Margit
Julis	—	Argyelán Erzsike
Zsuzsi	—	Máthé Annuska
Klári leányok	—	Erdélyi Juliska
Juci	—	Balázs Rózsika
Teresi	—	Molnár Irénke
Judit	—	Gyórfi Karolin
Rebeka	—	Marieskó Rózsika
Mári	—	Bereczki Ida
Ferke	—	Kóródi István
Palkó	—	Csányi Mihály
Bandi	—	Varga József
Gyurka	—	Ilanó László
Dini	—	Farkas János
Laci legények	—	Kun Ármin
Miska	—	Kertész Rudolf
Marci	—	Petrikó Gyula
Pista	—	Kiss Gyula
Peti	—	Varga János

A mi az előadás sikerét illeti, az eddigi jegyforgalomból már kitűnik, hogy telt ház lesz, az erkölcsi sikerért pedig a múlt évi előadás már magában véve elég garancia.

Az első és második felvonás között fel fog lépni a kis Fedák, Alekszander Margitka is, aki a budapesti színházban Fedák Sári mellett működött kitűnő sikerrel s művészies angol és spanyol táncaival élvezetesebbé fogja tenni e két estét a műpártoló közönség előtt. Helyárák: Alsó páholy 7 kor. Felső páholy 5 kor. II. emeleti páholy 4 kor. Zsölye 2 kor. Körzék 1 kor. 60 fillér, Támlásszék 1 kor. 20 fill. Erkély I. sor 1 kor. 20 fill. II. sor 1 kor. Erkély oldal 60 fillér. II. emeleti

zártzék 60 fillér. Földszinti állóhely 60 fillér. Karzati állóhely 40 fillér. Egy színlap ára 10 fillér.

Jegyek előre válthatók mindkét előadásra szept. 1-én, szombaton d. e. 9-12-ig, d. u. 3-5-ig és este a pénztárnál. Az előadás kezdete este fél 8 órakor.

TÁVIRATOK.

Az orosz forongás.

Berlin, aug. 31. Pétervárról jelentik: Minden pillanatban várják, hogy Varsóban kihirdetik az ostromállapotot. A varsói helyőrséget tegnap és ma 16 zászlóalj gyalogsággal és két kozákszotnyával megerősítették. Más újabb csapat megerősítéseket is várnak.

London, aug. 31. A Times-nak jelentik Pétervárról, hogy Trepov legutóbbi betegségéből már teljesen felépült.

Riga, aug. 31. A rendőrség tíz gonosztevőt tartóztatott le, akik az utóbbi időben 28 rablótámadást, gyilkosságot követtek el. Az egyik rablót, aki ellentállott, a rendőrök súlyosan megsebesítették.

Helsingfors, aug. 31. A sveaborgi lázadók felett ma hozták meg az utolsó ítéletet. E szerint halálra ítélték 19 katonát és 3 polgári egyént. 33 katonát örökös rabságra, 33 embert pedig 5-5 évi fegyházra ítélték.

Nacsov utódja.

Konstantinápoly, aug. 31. Szófiai török jelentés szerint Pates, az itteni bolgár ügyvivőség első titkára, aki a Nacsov helyében átvette az ügyek vezetését, valószínűleg hosszabb ideig fogja a diplomáciai ügyvivői tisztelet ellátni.

Beteg metropolita.

Konstantinápoly, aug. 31. Az ökümeniai patriarchátushoz Burgasból érkezett jelentés szerint Bazilius, a fogoly anchioloi metropolita beteg és igen rossz bántásmódban részesül.

Éhinség

London, aug. 31. A Tribune kalkuttai jelentése szerint Bengáliában a rozs termés és a vízáradások következtében éhinség uralkodik. A nyomor enyhítésére a kormány segély alap kiutalványozását hozta javaslatba.

A tesheni hadgyakorlatok.

Teschen, augusztus 31. Öfelsége kíséretével ma reggel 6 órakor kocsin a gyakorlótérre hajtatott.

Az angol védvám.

Melbourne, aug. 31. Beakin, a miniszter tanács elnöke a képviselőház mai ülésén javaslatot nyújtott be, amely szerint a külföldről érkező árukra kivetett vám tíz százalékkal emeltessék fel, míg az angolországi áruk, melyek angol hajókon érkeznek Ausztráliába, ugyanilyen nagyságu kedvezményben részesüljenek.

Bryand a világbékéről.

New York aug. 31. Bryand, a demokraták elnökelőltje egy a visszatérése alkalmából rendezett népgyűlésen beszédet tartott, melyben a következőket mondta: Egyre erősödik az a hangulat, a mely a nemzetek közötti vitás kérdések elintézését békés uton

óhajtja. Ha Amerika egy általános szerződést fog ajánlani, a mely szerint a vitás kérdésekben a hágai konferencia, vagy pedig egy másik döntőbírótság ítélkezze, úgy az államok egész sora hajlandó lesz ezen általános szerződést elfogadni.

A szófiai diákkongresszus.

Zágráb, augusztus 31. A lapok hírei szerint, a *szófiai diákkongresszus*, bár a görög és román diákok távol maradtak, kimondotta, hogy a Balkán népek diákjainak kongresszusa, melynek célja a balkán államok confederatiojának létesítése és Macedonia felszabadítása. A gyűlésen Szanojevi egyetemi tanár kijelentette, hogy Magyarország-Ausztria mélyen csalódik, hogy Szerbián át behatolhat a Balkánba. Csak a mi holttestünkön át juthat oda.

A kubai felkelés.

New-York, aug. 31. Aschbert ezredes a havannai tartományban levő fölkelők vezére, következő felhívást tette közzé: Ha a kormány nem fogadja el ajánlatunkat és a legutolsó választást szept. 10-ig meg nem semmisíti, meg fogjuk támadni a külföldiek vagyonát és ily módon fogjuk közbelépésre kényszeríteni az Egyesült Államokat.

REGÉNYCSARNOK.

A titok.

— Bűnügyi regény. — 12.

Írta: Fergus Hume.

— Angolból. —

— Világos felső kabátot?

— Igen; fekete estély-öltözékben volt és ezen viselte a világos felső-kabátot, meg a puna kalapot.

— Akit keresek! — villant át a detektív agyán.

— Folytassa, kérem, — sürgette mrs Hableton izgatottan.

— Mikor bement mr Whyte szobájába, becsukta maga mögött az ajtót. Egy darabig csöndesen beszélgettek, de aztán egyre hangsúlyosabb lett küztük a szóváltás, mint rendszeren, ha a férfiak összekapnak. Már éppen be akartam menni hozzájuk, hogy nem tűröm ezt a lármát a házamban, mikor kinyílik a mr Whyte ajtaja, a világos felső-kabátos ur kijön és dühösen becsapja az ajtót. De mindjárt utána kiszalad mr Whyte is és azt mondja: — «A leány az enyém, ön semmit se tehet!» — Amire a másik visszafordul és tocsikorgatva mondja; — «És pedig akár a nyílt utcán is megölöm önt, ha nélkül meri venni!»

— Ah! — sóhajtott a detektív megkönynyebbülve, — Hát aztán?

— Aztán kirohan és úgy bevágta a kertajtót, hogy azóta mindig nehezen nyílik, mert nem volt rá pénzem, hogy megcsináltassam. És mr Whyte nevetve ment vissza a szobájába.

— Önnek nem szólt semmit?

— Nem; csak annyit mondott, hogy ez az ősrült nagyon fölbosszantotta.

— S hogy hívják ezt a látogatót?

— Azt bizony nem tudom, mert mr Whyte nem mondta meg, én pedig nem kérdeztem. Csak láttam, hogy csinos, magas fiatalember volt, pörge bajusszal.

Mr Goby meg volt elégedve.

— Ez az én emberem, — mondta magában. — Vetélytársak voltak s ezért gyilkolta meg mr Whytet a a kocsiában.

— Nos, mit gondol az esetről? — kérdezte mrs Hableton kíváncsian.

— Azt gondolom, — felelte mr Gorby lassan, — hogy ennek az esetnek is asszony a nyitja.

VI. FEJEZET.

Mr Gorby további fölfedezései.

A detektív körülbelől tisztában volt azzal, hogy mr Whytet az a világos felső-kabátos fiatalember gyilkolta meg, aki mrs Hableton tanubizonyossága szerint nyilvánosan is megfenyegette a boldogultat, hogy — akár a nyílt utcán is megöli. — Ez a fenyegetés annál fontosabb volt, mert a gyilkosság valóban »nyílt utcán« történt.

Mr Gorbynak most már csak egy feladata volt: hogy megtalálja ezt a fiatalembert, s aztán megállapítsa, hogy hol és mivel töltötte el idejét a gyilkosság éjszakáján. Abból a leírásból, amit mrs Hableton adott a vélt gyilkosról se-hogy se ismerhetett rá, mert a leírthoz hasonló fiatal emberek tucat-számra sétáltak Melbourne utcáin. Az egyetlen, aki fölvilágosítást adhatott, Moreland volt, a meggyilkolt testi-lelki jóbarátja. Mert, ahogy mrs Hableton a barátságukat leírta, ennek a Morelandnak valószínűleg ismernie kellett a meggyilkolt minden titkát — vagy legalább azt, hogy kinek lehetett haszna a halálából s ki volt az a gazdag örökös, akinek a kezéért összeveszett ama világos-kabátos ismeretlen.

Egy dolog mégis meglepte a detektívet; az ugyanis, hogy Moreland, úgy látszik, mitse tud barátjának tragikus haláláról, noha az összes lapok tele vannak a gyilkossággal. Ennek egyetlen magyarázata csak az lehetett, hogy Moreland nincs itthon s utjában se ujságot nem olvasott, se senkivel nem beszélt, aki a gyilkosságról tudott. Ez azért is valószínű volt, mert lám, mrs Hableton ámbár a meggyilkolt az ő házában lakott még se tudott semmit a gyilkosságról, éppen mert soha se olvasott ujságot.

Minden esetre érdemes, sőt szükséges volt tehát, hogy mr Gorby iparkodjék érintkezésbe lépni ezzel a mr Morelanddal, s éppen ezért el is határozta, hogy vacsora után ismét ellátogat St.-Kildába. Mrs Hableton ezuttal a meggyilkolt szobáiba vezette be a detektívet, aki fűrkészve nézett szét s a »milieu« ból igyekezett megállapítani a lakó jellemét.

— Könnyelmű és pazarló, — mondta magában. — Valószínű, hogy éppen annyi ellensége mint barátja volt.

A csinosan butorozott kis szalonban mrs Hableton meggyújtotta a gázt, s a detektív látta, hogy a falak, a kandalló parkánya, a szekrény teteje, mind tele vannak arcképekkel, — híres színésznők, énekesnők, táncosnők stb. arcképeivel, — bizonyára annak jeléül, hogy a megboldogult mr White nagyon szerette a festett világ pillangóinak társaságát.

— Csinos lányok, — mondta mr Gorby, a képekre mutatva.

(Folyt. köv.)

NYILTÉR.

Berzencei szilvát

pálinkafőzésre, hektoliterenként *hat koronáért* vásárol az Érmelléki részv. társaság, Nagypiac-tér 10. sz.

1739.

KÖZGAZDASÁG.

Ménlovak vásárlása. A nmlgu m. kir földmivelésügyi minisztérium folyó évi 60750 II. 1. számú felhívása folytán értesitem mindazon mén tulajdonosokat, kik eladó ménlovaikat megvétel végett az állami lótenyésztézetek részére felajánlották, miszerint a bejelentett teljes koru ménnek bizottsági megsejtelése és esetleges megvásárlása megyénk területére vonatkozólag Nagyváradon f. évi szeptember hó 5-án fog eszközöltetni. Az elővezetés helye és ideje iránt kellő tájékoztatást a vásár napján Nagyvárad város hatósága fogja a kérdezősködőknek megadni. A vásárolt ménlovak a helyszínén fognak azonnal átvétetni. vételáruk pedig, az eladó által megnevezendő m. kir. adóhivatalnál esetleg csak 1907. évi január hó folyamán fog folyóvá tétetni. Nagyvárad, 1906. augusztus hó 26-án. *Olasz* Elemér, Bihar. lóteny. biz elnöke.

A kassai iparkiallítás. Néhány nap múlva megnyílik a kassai iparkiallítás, bizonyoságul arra, hogy van magyar iparunk. A textil-, fa-, bőr, ruházati, élelmészeti ipar minden ága képviselve van olyan cikkeivel, melyek a külföld előtt sem vallanak szégyent. A kiállítás szeptember 8-án fog ünnepélyesen megayitvatni *Kossuth* Ferenc kereskedelmi miniszter és *Szeleényi* József államtitkár jelenlétében.

Értéktőzsde.

Budapest, augusztus 31.

Osztrák hitelrészvény	— — —	678.—
Magyar hitelrészvény	— — —	796.—
Leszámitoló bank	— — —	506.—
Rimamurányi	— — —	525.—
Osztrák-m. állam vasutirészvény	— — —	670.—
Közuti vasut	— — —	594.—
Városi villamosvasut	— — —	327.50

A gabonatőzsde határídeje.

Budapest, augusztus 31.

Buza okt.	— — —	14.24	—	14.26
Rozs okt.-re	— — —	12.12	—	12.14
Tengeri augusz. 1906	— — —	10.80	—	10.82
Zab ápr.-ra	— — —	—	—	11.04
Repeze aug.-ra	— — —	32.50	—	32.70

Hivatalos árfolyamok.

A budapesti áru- és értéktőzsde 1906. aug. 31-én.

Magyar aranyjárdék 4%	— — —	112.50
Magyar koronajárdék 4%	— — —	94.60
Magyar keleti vasuti államkötvény 4%	— — —	84.60
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	— — —	94.25
Horvát-szlavon földtehermentesítési kötvény	— — —	98.—
Magyar gyermekj. sorsjegy-kölesön	— — —	207.
Tisza-szab. és szegedi sorsjegy-kölesön	— — —	155.—
Osztrák járdék papirban	— — —	99.35
Osztrák járdék ezüstben	— — —	100.25
Osztrák korona járdék	— — —	117.80
Osztrák járdék aranyban	— — —	99.45
1860. oszt. államsorsjegyek	— — —	1.59
Osztrák magyar bankrészvény	— — —	17.75
Magyar hitelbank részvény	— — —	809.50
Osztrák hitelbank intézeti részvény	— — —	669.75
Osztrák magyar államvasuti részvény	— — —	670.—
Német birodalmi márka	— — —	19.07
London vista	— — —	117.22
Páris vista	— — —	240.15
20 márkás arany	— — —	95.35
20 frankos frankos (Napolendor)	— — —	23.46

SZERKESZTŐI PÓSTA.

Cs. K. J. Kezdetleges, papirkosár után vagyó zöngemények.

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

A NAGY

végeledás

már folyó évi október hó 15-én berekesztetik
SPITZER TESTVÉREK zöldfa-utcai üzletében.

Az idő rövidsége kényszerít, hogy a még meglevő
kelmék árait újból tetemesen leszállítsuk és most
már minden árért

a beszerzési áraknál sokkal olcsóbban is eladjuk.

Különös figyelem!

Női őszi felöltők még olcsó árban is!

Női kosztüme és fekete szövetek fél árban is!

Az összes téli posztók és barketek minden árért!

Függönyök és ágyterítők részben fél ár!

Szőnyegek az ár egyharmada elengedésével!

Közismert jó rózsahegyvi vásznak, késmárki ab-
roszok, szervieták, törülközők, Schroll-féle finom siffo-
nok, finom fehér pike barketek *bármily olcsón is*
eladatnak.

Réti Takarékpénztár

RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
Nagy-Váradon.

Lebonyolít mindenféle bankügyletet
u. m. **váltókölcsönt nyújt**, jelzálog-
kölcsönt adkamatatokra, betéteketelfogad:
könyvre, 5- % mellett és folyószáligatm-
lára, valamint folyószámlakölcsönöket nyújt

**Konvertál kölcsönöket előnyös
kamatláb mellett**, előleget nyújt érték-
papirookra, kézi zálogokra stb.

Az intézet **Szaniszló-u. 61. sz.** alatt Uri és
helyisége Szaniszló-u.
sarkán Grósz Sándor házában van.

Helyi és vidéki telefon 217.
Iskolás gyermekeknek
Cipő, kalap, fehérnemű
s egyéb **alsó ruházati**
cikkek a legolcsóbban sze-
rezhetők be.

Leitner Lázár
üzletében.

NAGYVÁRAD, Zöldfa-utca.
Alapított 1878.

Saját gyártmányú iskola cipőinket

ajánljuk a nagyérdemű közönség szives figyelmébe, ugyszintén a **legfinomabb kivitelű**
női és férfi cipőinket, melyek saját gyárunkban készülnek

a legolcsóbb árak mellett.

Szabott árak!

Tisztelettel:

Nádor Henrik és Társa,

Helybeli és vidéki telefon 63.

1755.

Nagy piac-tér, Kereskedelmi palota.

„Első nagyváradai cipő és csizmagyár”

Moskovits Farkas és Társa

ajánlja

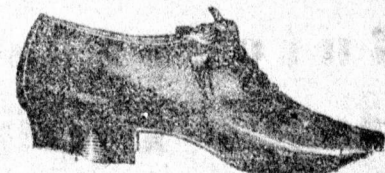
elsőrendű kézimunka

cipő és csizma

készítményeit.

Nagyvárad, Kossuth-u. 5. szám
(volt rendőrségi épület.)

Baross-utca 60—sz. házban egy modern uri lakás fürdőszobából s a hozzátartozó mellékhelyiségekkel **1906 november 1-től**, valamint ugyanott egy udvari magtár és aszfaltozott pincehelyiség minden órán kiadó.

Értekezhetni a Polgári takarékpénztár részvénytársaságnál **Kossuth Lajos-u. 4 sz.**

Eladó ház.

Glasziban a Lukács György-utca sarkán levő 1-ső számú, három utcára néző sarokház, hol ma szálloda és vendéglő van, tehermentesen szabad kézből eladó. Bővebbet a kiadóhivatalban.

Egy-két jó családból való,
2—3 középiskolát végzett fiu
fizetéssel felvétetik

tanulónak

a Szent László nyomdában.

HIRDETÉSEK

jutányos árban

felvétetnek a

„TISZÁN TŰL”

kiadóhivatalában.

ISKOLAÖLTÖNYÖK

FIUK, GYERMEKEK és LEÁNYKÁK részére
a legizlésesebb kivitelben és legolcsóbb árban

NEUMANN M.

CS. ÉS KIR. UDV. SZÁLLITÓNÁL

Nagyvárad, Kishidfő Lévai-palota.

HAAS FÜLÖP és FIAI

szőnyeg és butorszövet gyárosok
Magyar kir. udvari szállítók.

Nagyvárad, Fő-utca, az új Rimanóczy-palotában.

Biharmegye és Nagyvárad közönségének ajánlja szíves figyelmébe

dusan felszerelt raktárát.

Eredeti keleti szőnyegek nagy választékban a legolcsóbb áron.

Továbbá minden egyébnemű szőnyegek, futószőnyegek, linoleum kókusz-futók, kókusz-lábtörők, kerevet átvétők, angora kecskebőrök és erdélyi pokrócok.

PAPIRKÁRPITOK

ugymint: szalon, uri-, ebédlő-, hálószobáknak legujabb styll szerint. Ágy-, asztal, flanell-, koci- és utazótakarók, függönyök és portierek minden minőségben és árban.

Butorszövetek a legelegánsabb, valamint a legegyszerűbb kivitelben. Jutányos árak mellett.

Haas Fülöp és Fiai gyárosok, m. kir. udvari szállítók. Fő-utca. Rimanóczy-palota.